

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT GÖMRÜK KOMİTƏSİ

KOLLEGIYA QƏRARI

№ 100/03/001

Bakı şəhəri

«04» may 2015-ci il

“Ümumi risklərin idarə edilməsi Qaydaları”nın təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin Kollegiyası Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 4 iyun tarixli 646 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi haqqında Əsasnamə”nin 5.11-ci bəndinə əsasən

QƏRARA ALIR:

1. “Ümumi risklərin idarə edilməsi Qaydaları” təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. Hüquq şöbəsi (Sənan Muxtarov) təsdiq edilmiş Qaydaların 3 gün müddətində Azərbaycan Respublikasının Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyinə təqdim olunmasını təmin etsin.

Kollegiyanın sədri

Aydın Əliyev

Azərbaycan Respublikası
Ədliyyə Nazirliyində Hüquqi
Aktların Dövlət Reyestrinə
13.05.2015-ci il tarixdə
15201505043001 qeydiyyat nömrəsi
ilə daxil edilmiş və 14.05.2015 -ci il
tarixdə qüvvəyə minmişdir.

Dövlət Gömrük Komitəsi
Kollegiyasının " 100/03/001" nömrəli,
04.05.2015-ci il tarixli qərarı
ilə təsdiq edilmişdir.

Ümumi risklərin idarə edilməsi Qaydaları

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Bu Qaydalar Azərbaycan Respublikası Gömrük Məcəlləsinin (bundan sonra- Gömrük Məcəlləsi) 92.6.2-ci maddəsinə əsasən hazırlanmışdır və ümumi risklərin idarə edilməsi üzrə münasibətləri tənzimləyir.
- 1.2. Dövlət Gömrük Komitəsi (bundan sonra-Komitə) təhlükələrin təhlili mexanizmini, nəzarət formaların seçilməsini, həmçinin daha səmərəli iş üsullarının müəyyən edilməsini özündə cəmləşdirən Risklərin idarə edilməsi sistemini (RİS) avtomatlaşdırır.
- 1.3. Bu Qaydalarda istifadə olunan anlayışlar aşağıdakı mənalara ifadə edir:
  - 1.3.1. risklərin idarə edilməsi sistemi (RİS) – risklərin idarə edilməsi zamanı məlumatların toplanması, məlumat bazasının yenilənməsi, risklərin təhlili, müvafiq proseslər və onların nəticələrinin mütəmadi monitorinqi yolu ilə risklərin müəyyən edilməsi, onların təhlükəlilik ehtimalının və dövlətin iqtisadi, sosial və digər maraqlarına dəyəcək ziyanın dərəcəsinin qiymətləndirilməsi və riskə məruz qalmanın azaldılması və qarşısının alınması məqsədilə gömrük orqanları tərəfindən sistemə işləyib hazırlanan və mütəmadi görülmə tədbirlərin həyata keçirilməsi qaydaları;
  - 1.3.2. risklərin idarə edilməsi sisteminin avtomatlaşdırılması – risklərin idarə edilməsi sistemində nəzərdə tutulmuş hərəkətlərin elektron proqram təminatının əsasında və onun imkanlarını daxilində həyata keçirilməsi;
  - 1.3.3. risk göstəricisi – birgə toplandıqda, gömrük qanunvericiliyinə riayət olunmaması ehtimalını yarada biləcək əməliyyatların seçilməsi və hədəflənməsi üçün praktiki alət kimi xidmət edən xüsusi ölçü.
  - 1.3.4. risk profili – toplanmış, təhlil və təsnif edilmiş məlumatlar əsasında müəyyən olunmuş risklərin və risk göstəricilərinin toplusunun təsviri;
  - 1.3.5. meyar – riskli sahələri qiymətləndirən ölçü;

- 1.3.6. məlumat mənbələri – risklərin idarə edilməsi sisteminin yaradılması və təkmilləşdirilməsi məqsədilə kağız və elektron formada mötəbər informasiyanı əks etdirən sənədlər və digər elektron məlumat daşıyıcıları;
- 1.3.7. gömrük əməliyyatları – gömrük qanunvericiliyinin tələblərinə riayət edilməsi məqsədilə şəxslərin və gömrük orqanların mallar və nəqliyyat vasitələri üzərində aparılan hərəkətlər.

2. Ümumi risklərin idarə edilməsinin əsas mərhələləri

- 2.1. Ümumi risklərin idarə edilməsi aşağıda göstərilmiş mərhələlərə əsasən formalaşır:
  - 2.1.1. məlumatların toplanılması;
  - 2.1.2. məlumatların təhlili;
  - 2.1.3. RİS-in tətbiqi;
  - 2.1.4. RİS-in tətbiqinin nəticəsi.
- 2.2. Bu mərhələlər bir birini tamamlayır və bir birinin məntiqli nəticəsidir.

3. Məlumatların toplanılması mərhələsi

- 3.1. Risklərin təhlili məlumat mənbələrindən toplanılmış məlumatlar əsasında həyata keçirilir.
- 3.2. Gömrük sistemində məlumat mənbələri iki növə bölünür – daxili və xarici məlumat mənbələri.
- 3.3. Daxili məlumat mənbələri aparılması nəzərdə tutulmuş, aparılan və əvəllər aparılmış gömrük əməliyyatlarından, gömrük sahəsində aşkarlanmış hüquqpozma faktlarından, Komitə aparatının struktur bölmələrindən və gömrük orqanlarından daxil olan məlumatlardan, risk idarə olunması sisteminin tətbiqinin nəticələrindən, texniki nəzarət vasitələrinin tətbiqindən və müşayiətdən və gömrük orqanlarının təhqiqat, istintaq və əməliyyat-axtəriş fəaliyyətinin nəticələrini əks etdirən məlumatlardan ibarətdir.
- 3.4. Komitə aparatının struktur bölmələrindən və gömrük orqanlarından daxil olan məlumatlar onların fəaliyyəti zamanı ehtimal edilən riskli sahələri, gömrük nəzarəti formalarının tətbiqi nəticələrini, fəaliyyət dairəsinə aid təhlilləri və RİS-in inkişafına yönəlmiş təklifləri özündə əks etdirir.
- 3.5. Xarici məlumat mənbələri açıq, alınması məhdudlaşdırılmış, eləcə də xarici ölkələrdən və beynəlxalq təşkilatlardan alınan məlumatlardan ibarətdir.
- 3.6. Açıq və alınması məhdudlaşdırılmış məlumatların əldə olunması Gömrük Məcəlləsi, “Məlumat azadlığı haqqında”, “İnformasiya əldə etmək haqqında”, “Fərdi məlumatlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının

- Qanunları və digər qanunvericilik aktları, eləcə də Azərbaycan Respublikası tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrlə tənzimlənir.
- 3.7. Məlumat mənbələri mötəbərliyinin səviyyəsinə görə tam etibarlı, etibarlı, qismən etibarlı, etibarsız və qeyri-müəyyən (təsnif olunmayan) kimi müəyyən olunur.
  - 3.8. Məlumat mənbələrinin mötəbərlik səviyyəsi Komitənin aidiyyəti struktur bölmələrindən, eləcə də gömrük orqanlarından daxil olmuş məlumatlar əsasında müəyyən edilir.
  - 3.9. Məlumat mənbələrinin mötəbərlik səviyyəsi əldə olunmuş təcrübə və ya məlumatlar əsasında dəyişə bilər.
  - 3.10. Məlumat mənbələrinin mötəbərlik səviyyəsinin dəyişdirilməsi Komitənin risklərin idarə edilməsinə cavabdeh struktur bölmələri (Audit və Risk Analizləri idarəsi və ya Gömrük Sahəsində Hüquqpozmalara Qarşı Mübarizə Baş İdarəsi) rəhbərlərinin qərarı ilə həyata keçirilir.
  - 3.11. Məlumatların düzgünlüyünün və mötəbərliyinin yoxlanılması məqsədilə qanunvericiliklə müəyyən olunmuş səlahiyyətlər çərçivəsində əlavə araşdırmalar həyata keçirə bilər.

4. Məlumatların təhlili mərhələsi

- 4.1. Məlumat mənbələrindən əldə olunmuş məlumatlar təhlil edilir.
- 4.2. Məlumatların təhlilinin nəticəsi risklərin səviyyəsinin qiymətləndirilməsidir və müəyyən olunmuş yüksək və orta riskli sahələr üzrə risk profillərinin yaradılması (yenidən baxılması) istiqamətində işlərin başlanmasıdır (davam etdirilməsidir).
- 4.3. Məlumatların təhlilinin nəticəsi bu Qaydaların 1 nömrəli əlavəsində müəyyən olunmuş forma üzrə qeydiyyat alınır.
- 4.4. Məlumatların təhlili nəticəsində müəyyən olunmuş yüksək və orta risklərin aşkarlanması məqsədilə risk göstəriciləri müəyyən olunur.
- 4.5. Risk göstəriciləri risk səviyyəsini və digər risklərə nisbəti nəzərə almaqla bal sistemi və (və ya) ehtimal səviyyəsi ilə qiymətləndirilir.
- 4.6. Risk göstəriciləri risklərə dair ümumi meyarlar üzrə təsnif olunur.
- 4.7. Risk profilinin və ya ayrıca göstəricilərin təkrarən tətbiqi nəticəsində gömrük qanunvericiliyinə riayət olunmaması faktları aşkar olunmadıqda onlara yenidən baxılmalıdır.
- 4.8. Məlumatların təhlilinin nəticəsində müəyyən olunan göstəricilərin qeydiyyatı bu Qaydaların 2 nömrəli əlavəsində göstərilmiş formaya uyğun aparılır.

5. Risklərin idarə edilməsi sisteminin tətbiqi mərhələsi

- 5.1. Müəyyən olunmuş risk göstəriciləri əsasında ümumi, xüsusi və əməliyyat risk profilləri yaradılır.
- 5.2. Ümumi profillər risk göstəricilərinin profillər çərçivəsində topladığı balların müəyyən olunmuş hədlərdən artıq olması əsasında yaradılır.
- 5.3. Xüsusi profillər gömrük qanunvericiliyinə riayət edilməməsi halının konkret təsviri əsasında yaradılır.
- 5.4. Əməliyyat profilləri məhdud müddət ərzində əldə edilmiş operativ məlumatların gömrük nəzarətini və rəsmiləşdirilməsini həyata keçirən gömrük əməkdaşlarının diqqətinə çatdırılması məqsədilə yaradılır.
- 5.5. Təsdiq edilmiş əməliyyat profilləri onların tətbiqi nəticəsinin təhlilindən sonra ümumi və ya xüsusi kateqoriyalı profillərə dəyişdirilə bilər.
- 5.6. Risk profilinin yaradılması bu Qaydaların 3 nömrəli əlavəsində göstərilmiş formaya uyğun həyata keçirilir.
- 5.7. Komitə aparatının struktur bölmələri öz səlahiyyətləri daxilində müəyyən edilmiş ümumi və xüsusi risk profillərin hazırlanması üçün aidiyyəti üzrə Komitənin Audit və Risk Analizləri idarəsinə və ya Gömrük Sahəsində Hüquqpozmalara Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinə müraciət edirlər.
- 5.8. Komitə aparatının müvafiq struktur bölmələri tərəfindən təqdim olunmuş risk profilləri əsaslandırıldıqda bu qaydalarla müəyyən olunan prosedurlara əməl edilməklə 5 gün müddətində qeydiyyatdan keçirilir və nəticələr barədə bu profilləri təqdim edən struktur bölmələri 3 gün müddətində məlumatlandırılır.
- 5.9. Yaradılmış ümumi və xüsusi risk profili sınaq mərhələsindən keçirilməlidir.
- 5.10. Ümumi və xüsusi risk profilləri üzrə sınağın aparılmasına dair verilən qərarla sınağın keçirilmə yeri, vaxtı, və aparılacaq gömrük əməliyyatları barədə məlumatlar öz əksini tapmalıdır.
- 5.11. Sınaq mərhələsində yüksək dəqiqlik göstərmiş ümumi və xüsusi risk profillərin layihəsini aidiyyəti üzrə Komitənin Audit və Risk Analizləri idarəsi və ya Gömrük Sahəsində Hüquqpozmalara Qarşı Mübarizə Baş İdarəsi hazırlayaraq təsdiq edilməsi üçün Komitənin sədrinə təqdim edilir.
- 5.12. Əməliyyat profilləri tətbiq müddətində məhdudiyətləri nəzərə alaraq qiymətləndirmə və sınaq aparılmadan Komitənin Audit və Risk Analizləri İdarəsi və ya Gömrük Sahəsində Hüquqpozmalara Qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən təsdiq olunaraq 2 (iki) iş günü ərzində Komitə sədrinə təsdiq edilməsi üçün təqdim edilir.

6. RİS-in tətbiqinin nəticələri mərhələsi

- 6.1. RİS-in tətbiqinin nəticələrinin monitorinqini aidiyyəti üzrə Komitənin Audit və Risk Analizləri İdarəsi və ya Gömrük Sahəsində Hüquqpozmalara Qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən həyata keçirilir.
- 6.2. Komitə aparatının struktur bölmələrindən təqdim olunaraq qeydiyyatata alınan profillərin tətbiqinin nəticələri barədə aidiyyəti struktur bölmələri məlumatlandırılır.
- 6.3. Risk profillərin təsdiqindən sonra onların tətbiqi nəticəsinin öyrənilməsi məqsədilə bu Qaydaların 4 nömrəli əlavəsində göstərilmiş formaya uyğun qeydiyyat aparılır.

7. Yekun müddəalar

- 7.1. Bu Qaydalarda nəzərdə tutulmuş məlumatların əldə edilməsi, eləcə də mötəbərlik səviyyəsini müəyyən edən qərarların qəbul edilməsi onların gələcəkdə baş verilməsi faktını və tarixini təsdiq edilməsinə imkan yaradan üsul ilə həyata keçirilməlidir.
- 7.2. Bu Qaydalar əsasında yaranan məlumatlar konfidensial məlumatlar kimi təsnif olunur.

“Ümumi risklərin idarə edilməsi Qaydaları”na Əlavə № 1

Məlumatların təhlilin qeydiyyatı

1. Təhlilin ümumi təsviri
2. Təhlilin qeydiyyat nömrəsi
3. Təhlilin başlama vaxtı
4. Təhlilin bitmə vaxtı
5. Gömrük əməliyyatlarının əhatə edən sahə (Ümumi, Xüsusi və ya Əməliyyat)
6. Təhlil üzrə qeydlər
7. İstinad edilən məlumat mənbəyi
8. Məlumat mənbəyinin etibarlılıq səviyyəsi
9. Məlumatların təhlilinin nəticəsi digər faktlarla təsdiq olunub, həqiqiliyinin yüksək dərəcəsi, həqiqiliyin orta dərəcəsi, şübhəli, qeyrihəqiqi və müəyyən olunmayan (təsnif olunmayan).
10. Müəyyən olunmuş risk göstəriciləri
11. Qeydlər
12. Təhlili aparan şəxs

**“Ümumi risklərin idarə edilməsi Qaydaları”na
Əlavə № 2**

Risk göstəricilərin qeydiyyatı

1. Qeydiyyat nömrəsi
2. Ümumi meyarlar üzrə təsnifatı detal təsfi
3. Məlumatların təhlilinin nəticələri (qeydiyyat nömrəsi və tarixi)
4. Qiymətləndirmə üzrə bal və ya nisbət
5. Qeydiyyat tarixi
6. Qeydə alınmasının təsdiqi

**“Ümumi risklərin idarə edilməsi Qaydaları”na
Əlavə № 3**

Risk profillərinin qeydiyyatı

1. Ümumi məlumat

- 1.1. Nömrəsi
- 1.2. Qüvvəyə minmə tarixi
- 1.3. Qüvvədən düşmə tarixi
- 1.4. Hazırlayan şəxs

2. Risk sahəsi barədə məlumat

- 2.1. Risk göstəricisi (qeydiyyat nömrəsi və tarixi)
- 2.2. Məlumatların təhlilinin nəticələri
- 2.3. Risk profilinin növü
- 2.4. Risk göstəricisinə uyğun bal

3. Profilin tətbiqi

- 3.1. Risk dəhlizi (riskin səviyyəsi)
- 3.2. Müəyyən olunmuş dəhlizlər üzrə gömrük nəzarətinin aparılması (hərəkətlər üzrə)
- 3.3. Gömrük orqanının vəzifəli şəxsinin tutduğu vəzifəsindən asılı olaraq məlumatların əldə olunma forması

4. Sınaqların nəticələri

- 4.1. Sınağın nəticələri
- 4.2. Sınaqları aparən şəxs

**“Ümumi risklərin idarə edilməsi Qaydaları”na
Əlavə № 4**

Gömrük nəzarətinin tətbiqi nəticələrinin qeydiyyatı

1. Qeydiyyat nömrəsi
2. Gömrük nəzarətini həyata keçirən şəxs
3. Gömrük nəzarətinin tətbiqinə başlanılma vaxtı
4. Gömrük nəzarətinin tətbiqinin bitmə vaxtı
5. Gömrük nəzarətinin tətbiq yeri
6. Aparılmış gömrük nəzarətinə dair risk profilin qeydiyyat nömrəsi
7. Gömrük nəzarəti zamanı aşkarlanmış gömrük qanunvericiliyinə riayət olunmaması hallarının təsviri
8. Gömrük nəzarətinin həyata keçirilməsi səbəbi (gömrük qanunvericiliyinə riayət olunmaması faktları aşkar olunduqda)
9. Gömrük nəzarətinin tətbiqinin həyata keçirilməsi nəticələri